ב"ה | ט"ו - ל' תשרי תשפ"ה | בבא בתרא קי"ד - קכ"ט | שנה ארבע עשרה

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין ל.)

גליון 370-1

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403

sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' **פינחס רוזנבוים** זצ"ל

נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויושיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

המרכז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי

'מחודדים'

מאחלת בזאת לכל קוראינו וידידנו

חג סוכות שמיח

ושנזכה לקיים ושמחתם לפני השם שבעת ימים ונשאב מים בששון ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים במהרה בימינו אמן

בבא בתרא דף קי"ד. - יום טוב ראשון סוכות תשפ"ה

דף קי"ד - ע"א

בית דין שהעידו בפניהם עדות בלילה יכולים לדון ביום על פי עדות זו. **קניין על מתנת בריא או מתנת שכיב מרע במקצת, לרבה:** יכול לחזור כל זמן שיושבים, **לרב יוסף:** כל זמן שעוסקים באותו עניין ואחר כך יכולים לדון עליו, **'הלכה'** כרב יוסף.

דף קי"ד - ע"ב

כשם שאין הבעל יורש את אשתו בקברה ומתו אביה או אמה, **כך אין הבן** בקברו יורש אמו להנחיל לאחים מהאב.

בבא בתרא דף קט"ו. - יום ב' סוכות תשפ"ה

דף קט"ו - ע"א

האם בירושת בנה, ובן ובת בירושת האם

לתנא במשנה - בן קודם לבת גם בנכסי האם שנאמר 'מטות' מקיש מטה האם למטה האב. והאם אינה יורשת בנה שנאמר 'וכל בת יורשת נחלה' יורשת ואינה מורשת.

לר' יהודה ברבי שמעון - בן קודם לבת בנכסי האם שנאמר 'מטות'. והאם יורשת בנה שנאמר 'מטות'.

לרבי זכריה בן הקצב - בן ובת שווים בנכסי האם. והאם אינה יורשת בנה שלא דרש 'מטות'.

משנה. סדר נחלות בן וכל יוצאי חלציו [שנאמר 'אין לו' ביו"ד יתירא ודורשים עיין עליו אם יש לו יוצאי חלציו], בת ויוצאי יריכה, אב, אחי המת, ויוצאי חלציהם, אחיות המת ויוצאי חלציהם, אבי האב, אחי האב ויוצאי חלציהם, אחיות האב ויוצאי חלציהם, אחי אבי האב ויוצאי חלציהם, אחיות אבי האב ויוצאי חלציהם, וכך חוזרים עד ראש השבט ולא ליעקב שמקובל שלא כלה שבט שנאמר 'ואתם בני יעקב לא כליתם', והאב קודם תמיד לאחים.

דף קט"ו - ע"ב

כל האומר תירש בת עם בת הבן אפילו נשיא שבישראל אין שומעים לו שהוא שיטת הצדוקים שדרשו קל וחומר ומה בת בנו הבאה מכח בנו תירשנו בתו הבאה מכוחו לא כל שכן, והשיב עליהם רבן יוחנן בן זכאי שבת בנו יפה כוחה לרשת עם אחי אביה במקום אביה שמת, ובת במקום אחים אינה יורשת.

'אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ לוטן ושובל וצבעון וענה' ונאמר 'אלה בני צבעון ואיה וענה' ונאמר 'הוא ענה' הוא ענה מעיקרא, מלמד שבא צבעון על אמו והוליד ענה וירש עם אביו בנכסי זקינו שעיר [ובבן גם הצדוקים מודים שיורש].

צדוק ובייתוס תלמידי אנטיגנוס איש סוכו, ופקרו בדברי חכמים במה שטעו במה ששנה אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס שכוונתו שיעבדו ולא יקבלו שכר.

בבא בתרא דף קט"ז. יום ג' סוכות תשפ"ה

דף קט"ז - ע"א

במעשה פילגש בגבעה שלא רצו שתיגרע נחלת בנימין התנו חכמים [מדין הפקר בית דין הפקר] שלא תירש בת הבן עם האחים שמא תינשא לשבט אחר ותיסוב הנחלה מבנימין.

כל שאין מניח בן ליורשו - לרבי יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחאי: הקדוש ברוך הוא מלא עליו שנאה שנאמר 'והעברתם את נחלתו' ונאמר 'יום עברה היום ההוא', **ר' יהודה אמר רב ורבי יהושע בן לוי:** נחלקו ומפרשים 'בכו בכה להולך' להולך בלי בנים ואינו גנאי.

'אשר אין חליפות למו ולא יראו אלקים' - לרבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחאי: כל שאינו מניח בן, **לרבי יהושע בן לוי:** כל שאינו מניח תלמיד, וכן סבר רבי יוחנן ממה שניחם אבלים במה שלא הניח בנים ואם הוא נקרא 'לא ירא אלקים' הרי אסור לפרסם חטאים אלא על כרחך שמדובר על תלמיד.

'והדד שמע במצרים כי שכב דוד עם אבותיו וכי מת יואב שר הצבא' דרש רבי פנחס בן חמא דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה, יואב שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה.

קשה עניות בבית יותר מחמישים מכות וצריך לבקש רחמים, שנאמר 'חנני אתם רעי כי יד אלוה נגעה בי' ונלמד ממצרים שיד הוא חמישים מכות ואמר לו חברו 'השמר אל תפן אל און כי על זה בחרת מעוני' שחמישים מכות טוב יותר מעניות.

כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים.

דף קט"ז - ע"ב

אבי האב קודם לאחי האב וכן תמיד האב קודם לאחים. **אח המת** קודם לאבי אביו, וכן לעולם.

בבא בתרא דף קי"ז. יום ד' סוכות תשפ"ה

דף קי"ז - ע"א

משנה. ארץ ישראל נקרא מוחזקת ליוצאי מצרים ולא ראויה ולכן נוטל בה בכור פי שנים.

חלוקת הארץ

לר' יאשיה: נתחלק ליוצאי מצרים שנאמר 'לשמות מטות אבותם ינחלו' והכוונה ליוצאי מצרים שנאמר בהם 'ונתתי אותה לכם מורשה'. [ומי שהיה לו עתה בן אחד נטל כל חלקו, ומי שהיו לו י' בנים לא לקחו אלא חלק אחד] ופסוק 'לאלה תחלק הארץ בנחלה' דורשים 'כאלה' להוציא הקטנים שהיו פחותים מבני עשרים ביציאת מצרים שלא נטלו חלק בארץ אלא בזכות מורישיהם (ובספרי לאלה - כאלה, לכשרים וקדושים ולא לרשעים שאין להם חלק בארץ).

לר' יונתן: נתחלק לבאי הארץ שנאמר 'לאלה תחלק הארץ בנחלה' ומפסוק 'לשמות מטה אבותם ינחלו' דורשים שבנחלה זו לאחר שירשו באי הארץ כל אחד את חלקו [כגון ראובן ושמעון בני איש אחד שיצאו ממצרים בני עשרים ולראובן בן אחד, ולשמעון עשר בנים בבאי הארץ שזה נוטל חלק אחד ואלו נוטלים י' חלקים] מורישים לאבי אביהם שיצא ממצרים וחוזרים ויורשים ממנו [ועשרה בנים נוחלין חלק אחד כמו בן האחד].

לר' שמעון בן אלעזר: נתחלק ליוצאי מצרים ולבאי הארץ לקיים שני הפסוקים, שאם היה אביו מיוצאי מצרים ולא מבאי הארץ נוטל חלקו משום יוצאי מצרים, ואם היה מבאי הארץ נוטל חלקו משום באי הארץ, ואם היה האב בן עשרים ביציאת מצרים ובניו בני עשרים בבואם לארץ נוטל שני חלקים [ובאדם אחד שהיה יותר מבן שישים ביציאה ונכנס לארץ ספק].

בנות צלפחד - לר' יאשיה ורבי שמעון בן אלעזר ותנא במשנה: נטלו ג' חלקים חלק אביהם שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר והיה בכור ונטלו בנותיו חלקו פי שנים. **לר' יונתן:** נחלו רק ב' חלקים עם אחי צלפחד שלאחר שירש חפר מהם את חלקם ירשו בחזרת הנחלה גם בנות צלפחד ממנו, אבל צלפחד שלא היה מבאי הארץ לא נחל בארץ.

דף קי"ז - ע"ב

מרגלים, יהושע וכלב נטלו חלקם שנאמר 'חיו מן האנשים'.

עדת קרח ומאתיים חמישים איש שעמו, לא היה להם חלק (וזה מה שאמרו בנות צלפחד שאביהם לא היה בתוך העדה [מרגלים] הנועדים על ה' [מאתיים חמישים איש] ובעדת קרח ולכן למה יגרע שם אבינו) **ובניהם נטלו** בזכות אבי אביהם ואבי אימותיהם [אם לא היה לאימותיהם אחים].

בבא בתרא דף קי"ח. יום ה' סוכות תשפ"ה

דף קי"ח - ע"א

חלוקת הארץ

א. 'לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו' לסובר ליוצאי מצרים נתחלק, פירוש הפסוק למי שהיה 'רב' בשעת יציאת מצרים הגם שהתמעט עכשיו 'תרבה נחלתו', 'ולמעט' ביציאת מצרים הגם שעכשיו נתרבה 'תמעיט נחלתו'. לסובר לבאי הארץ קשה שפשוט הוא שאם 'לאלה תחלק הארץ' נותנים לרב הרבה ולמעט מעט.

ב. בנות צלפחד, לסובר ליוצאי מצרים, צווחו לקבל שלשה נחלות, חלק אביהם שהיה מיוצאי מצרים, ופי שנים בנכסי חפר שבת הבן יורשת עם הבן. לסובר לבאי הארץ, קבלו רק בנכסי חפר על ידי חזרה שהבנים מחזירים לאבותיהם והם מורישים להם ועל ידי זה נטלו חלק אביהם.

ג. 'וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני עם רב' וגו' לסובר ליוצאי מצרים, צווחו שמרובים הם מכל השבטים ולא נטלו אלא כחשבון יוצאי מצרים. לסובר לבאי הארץ, שהיו בהם הרבה יתומים שבכניסה לארץ היו פחות מעשרים ואבותיהם לא נכנסו וגם על ידי חזרה לא היה להם שום מוריש.

היו אנשים מישראל שלא נטלו נחלה בארץ, לסובר ליוצאי מצרים נתחלק כגון אם יצאו ממצרים פחות מעשרים בלי אביהם. לסובר לבאי הארץ אם נכנסו פחות מעשרים וגם על ידי חזרה לא היה להם מוריש, ומה שלא כתוב שצווחו, משום שלא הועיל להם, ובני יוסף גם לא הועיל להם אבל עצה טובה קא משמע לן שצריך ליזהר מעין הרע שאמר להם להחביא עצמם ביערות ואמרו לו שבזרעו של יוסף אינה שולטת עין הרע, **לרבי אבהו**: שנאמר 'בן פורת עלי עין' עולי עין, **לר' יוסי ברבי חנינא**: שנאמר 'וידגו לרוב' כדגים שמים מכסים עליהם ואין עין שולטת בהם.

דף קי"ח - ע"ב

יהושע וכלב - נטלו חלק המרגלים שנאמר 'חיו מן האנשים ההם' ונאמר כבר 'ולא נותר מהם איש כי אם כלב' וגו'. **עדת קרח** - לא היה להם חלק בארץ.

מתלוננים שבעדת קרח (ר"נ אנשים) **לברייתא א'**: לא נטלו חלק, **לברייתא ב'**: יהושע וכלב נטלו חלקם שנאמר 'אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה' אלו מרגלים, 'הנועדים על ה' מתלוננים, 'בעדת קרח' כמשמעו ומקיש מתלוננים למרגלים.

'ויפלו חבלי מנשה עשרה' שש בתי אבות של השבט וארבעה מבנות צלפחד, לסובר ליוצאי מצרים נחלקה הארץ, נחלת צלפחד, ופי שניים בנכסי חפר, ואחי אביהם שמת אחר חפר, שנאמר 'נתן תתן להם' נחלת אביהם, 'בתוך אחי אביהם' נחלת אבי אביהם, 'והעברת את נחלת אביהן להן' חלק בכורה, **ונחלת אחי אביהם - לתנא קמא**: לומדים מפסוק 'אחוזת נחלה' ו'נתן תתן' דיברה תורה כלשון בני אדם, **ולרבי אליעזר בן יעקב**: לומדים מפסוק 'נתן תתן'. לסובר לבאי הארץ, ב' חלקים בנכסי חפר, וב' אחי אביהם שמתו ולומדים מפסוק נתן תתן' ו'אחוזת נחלה'.

בבא בתרא דף קי"ט. יום ו' סוכות תשפ"ה

דף קי"ט - ע"א

בני המרגלים ומתלוננים ועדת קרח, לסובר ליוצאי מצרים נחלקה הארץ, נטלו בזכות אבי אביהם או אבי אימותיהם(אם לא היה להם אחים). למ"ד לבאי הארץ, אם נכנסו הבנים בעצמם בוודאי היו בני עשרים (שהרי אבותיהם מתו ל"ח שנה קודם כניסתם לארץ) ונטלו בזכות עצמם, ואם מתו הבנים במדבר ובניהם נכנסו פחות מבני עשרים נטלו בזכות אבי אבי אביהם שיצא ממצרים, על ידי אחי המתלוננים שירשים ומחזירים לאביהם וחזרו אלו וירשו עמם, ולרבי שמעון בן אלעזר שלאלו ולאלו נחלקה יורשים בלי חזרה מאבי אבי אביהם (ואם היו בני עשרים בכניסתם, נוטלים מצד עצמם).

ארץ ישראל ליוצאי מצרים, **לרב יהודה אמר שמואל**: ראוי הוא ואין הבכור נוטל בה מאביו פי שניים, ובנות צלפחד שנטלו פי שניים בנכסי חפר הוא במטלטלים. **לרבה**: מוחזקת היא, ונאמר 'ויפלו חבלי מנשה עשרה' (והיינו קרקע שחולקים בחבל) והיינו ו' של ו' בתי אבות וד' של בנות צלפחד (כפירוש ר' יהודה) ואף על גב שנאמר רק בתי אבות, מנה ד' נחלות בבנות צלפחד להשמיע שנטלו חלק בכורה (כפירוש אביי), ורבי חידקא בשם ר' שמעון השקמוני אמר שיודע היה משה שבנות צלפחד יורשות הם רק מסתפק ליה אם הם נוטלות חלק בכורה, שמסתפק בפסוק 'ונתתי אותה לכם מורשה' אם פירושה גם שירושה היא לכם מאבותיכם או הפירוש רק שמורישים ולא יורשים (ולא יזכו להיכנס לארץ ישראל כמו שניבאו 'תבאמו ותטעמו בהר נחלתך' ולא נאמר תביאנו) ופשטו לו שניהם כמו שנאמר 'והעברת' זה חלק בכורה.

משה רבינו ידע שבנות צלפחד יורשות הם (שנעטוו על הדינים, ולמדו מדיני יבום) אך לא ידע אם נוטלות חלק בכורה וראויה היה פרשת נחלות להיכתב על ידי משה וזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידם, שמגלגלים זכות (שיירשו קרובים את קרוביהם) על ידי זכאי. ויודע היה שמקושש במיתה (שנאמר מחלליה מות יומת) אך לא ידע באיזו מיתה. וראויה היה פרשת מקושש להיכתב על ידי משה ונתחייב מקושש ונכתבה על ידו שמגלגלים חובה (סקילה שחמורה) על ידי חייב.

דף קי"ט - ע"ב

'ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה' - לרבי יאשיה: סרס המקרא, שאין חולקים כבוד לתלמיד במקום הרב, **לאבא חנן משום רבי אליעזר:** בבית המדרש ישבו ועמדו לפני כולם, שחולקים כבוד לתלמיד במקום הרב, **'הלכה'** כרבי אליעזר במקום שהרב חולק לו כבוד ומשה רבינו חלק כבוד לכל ישראל.

בנות צלפחד חכמניות הן, שטענו שאם לעניין יבום כבנים הם יירשו כבן ואם לאו תתייבם אמם. דרשניות הן, שאמרו שאילו היה לו בן, או אפילו בת לבן, לא דיברנו (שידעו לדרוש שאין הבת יורשת עם הבן ולא עם בת הבן). צדקניות הן שלא נישאו אלא להגון להם, וכן תני רבי אליעזר בן יעקב שאפילו קטנה שבהן לא נישאה פחות מארבעים שנה שציפו להגון להם.

נישאת פחות מבת עשרים יולדת עד שישים. בת עשרים יולדת עד ארבעים. בת ארבעים שוב אינה יולדת. ובנות צלפחד מתוך שצדקניות היו בטוחות היו ונעשה להם נס כיוכבד שכתוב 'וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי', והייתה אז בת מאה ושלושים שנה שהרי הורתה היה בדרך ונולדה בין החומות, וקרא לה בת שנולדו בה סימני נערות ונתעדן הבשר ונתפשט הקמטים וחזר היופי למקומו.

בבא בתרא דף ק"כ. יום ז' דסוכות - הושענא רבה תשפ"ה

לזכות משה בן מרים לאה

דף ק"כ - ע"א

'ויקח את בת לוי' אמר רב יהודה בר זבידא שעשה לה מעשה ליקוחים, הושיבה באפריון ואהרן ומרים משוררים לפניה ומלאכי השרת אומרים אם הבנים שמחה.

כאן נאמר מחלה נועה חגלה מלכה ותרצה וכשנישאו נאמר מחלה תרצה חגלה מלכה נועה, **לברייתא**: כשעמדו בנות צלפחד לפני משה נאמר בפסוק כדרך חכמתם, וכשנישאו נאמר בפסוק דרך גדולתם, כר' אמי שבישיבה של תורה הלך אחר חכמה ובמשתה ונישואין הלך אחר זקנה, ואמר רב אשי שהיינו כשהחכם מופלג בחכמה והזקן מופלג בזקנה (וגם חכם קצת), שאם הזקן אינו מופלג החכם קודם גם במסיבה ואם החכם אינו מופלג הזקן קודם גם בישיבה, ובמקום ששניהם אינם מופלגים מסברא שהזקן קודם גם בישיבה. **לתנא דבי ר' ישמעאל**: שקולות היו שנאמר 'ותהיינה' הויה אחת לכולם ולכן לפעמים הקדים לזו ופעמים לזו.

בנות צלפחד הותרו להינשא לכל השבטים שנאמר 'לטוב בעיניהם תהיינה לנשים' ומה שנאמר 'אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים' עצה טובה הציע שיינשאו להגון להם, אבל שאר בני דור המדבר נאסרו בהסבת נחלה.

'אמר אליהם לדרותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים' וגו', **'אמור אליהם'** לעומדים על הר סיני **'לדורותיכם'** לדורות הבאים נאמר לאבות ונאמר לבנים, לפי שיש באבות מה שאין בבנים, איסור הסבת נחלה, שכתוב בה 'זה הדבר' דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה [ובשחוטי חוץ כתוב בה נמי 'זה הדבר' כתוב 'לדורותם', ו'זה הדבר' של נדרים לומדים מגזירה שווה זה זה משחוטי חוץ, שבלי זה צריך לגזירה שוה, אבל כאן לא צריך 'זה הדבר'] והרבה מצוות נצטוו בנים שלא נצטוו אבות [כגון מצוות התלויות בארץ].

דף ק"כ - ע"ב

הקדש בטעות [כגון שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן], **לבית שמאי:** הקדש (שלומדים תחילת הקדש מסוף הקדש מה תמורה גם בטעות אף הקדש גם בטעות), **לבית הלל:** אינו הקדש (שאחותי הקדש בטעות לא מורידים) ונפק"מ לכמה עניינים כדלהלן:

הפרת נדרים בשלשה הדיוטות, לבית הלל: דורשים גזירה שוה נאמר כאן 'זה הדבר' ונאמר בשחוטי חוץ 'זה הדבר' מה להלן אהרן ובניו וכל ישראל אף כאן כאילו נאמר 'אהרן ובניו וכל ישראל' ודרש רב אחא בר יעקב שהפרת נדרים בשלשה הדיוטות, שכל ישראל שקולים כאהרן ובניו להתיר נדרים ומפסוק 'ראשי המטות' דורשים כרב חסדא שיחיד מומחה מתיר, **לבית שמאי:** לא דורשים גזירה שוה, ולומדים כרבי יוסי הגלילי ממה שנאמר 'מועדי ה' שמיותר, ודורשים שלמועדי השם צריך שלשה מומחים לקדש, אבל הפרת נדרים לא צריך מומחים ומספיק בשלשה הדיוטות או ביחיד מומחה.

שאלה בהקדש, לבית הלל: מה בנדרים יש שאלה אף בשחוטי חוץ יש שאלה, כגון שחט בחוץ ונתחייב כרת יכול לישאל ולעקור ההקדש מתחילתו, שהוא כהקדש בטעות, **לבית שמאי:** לא דורשים גזירה ואין שאלה להקדש.

אין חייבים רק בשחוטי חוץ ולא במליקה, לבית הלל: שנאמר 'אשר ישחטו' שחיטה ולא מליקה, **לבית שמאי:** ממה שנאמר 'זה הדבר'.

חכם מתיר, ובעל מפר, לבית הלל: מסברא (שהחכם מתיר בפתח חרטה ועוקר הנדר מתחילתו ובעל מיפר ביום שמעו בלי חרטה ולכן הוא לשון הפרת דבר קיים), **לבית שמאי:** מפסוק 'זה הדבר'.

בבא בתרא דף קכ"א. יום שמיני עצרת ושמחת תורה תשפ"ה

דמי יזכור מעבירים עבור המרכז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי 'מחודדים'

דף קכ"א - ע"א

'וידבר מועדי את מועדי השם אל בני ישראל' - מייתור 'אלה מועדי ה'' דרש ר' יוסי הגלילי (כפירוש רב ששת לר' יוסי בר נתן) מועדי השם צריכים לקידוש בית דין אבל שבת בראשית אינה צריכה קידוש בית דין, שהוי אמינא שכיון שנאמר במועדים שיצטרך קידוש בית דין כמועד, ועוד דרש 'אלה מועדי ה' צריך שלשה מומחים (שאין לך מומחה כמשה ואמר לו ה' עד שיש איתך גם אהרן ואין בית דין שקול ומוסיפים עוד אחד), הפרת נדרים אינה צריכה מומחים רק שלשה הדיוט או יחיד מומחה כדרשת רב חסדא מפסוק 'ראשי המטות'.

לא היו ימים טובים בישראל כט"ו באב וכיום הכפורים שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לה.

יום הכפורים, משום שהוא יום סליחה ומחילה ויום שנתנו בו לוחות אחרונות.

ט"ו באב: לרב יהודה אמר שמואל: יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה שדרשו 'זה הדבר' דבר זה לא יהא נוהג רק בדור זה.

לרבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל שנאמר 'ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה' ודרשו ממנו ולא מבנינו.

לרב דימי בר יוסף אמר רב נחמן: יום שכלו יום מתי מדבר, (שבכל ערב תשעה באב היו חופרים קברים וישנין ומתו מהם ט"ו אלף כל הארבעים שנה ובשנה אחרונה נמצאו שלמים ובדקו עד שהתמלא הלבנה), שעד אז לא היה דיבור עם משה פה אל פה שנאמר 'ויהי כאשר תמו אנשי המלחמה למות' וגו' וסמוך לזה 'וידבר ה' אלי'.

לעולא: יום שביטל הושע בן אלה שומרים שהושיב ירבעם על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל.

לרב מתנה: יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה, שאז תיקנו ביבנה הטוב והמטיב, 'הטוב' שלא הסריחו, 'והמטיב' שניתנו לקבורה.

לרבה ורב יוסף: יום שפוסקים מלכרות עצים למערכה כיון שתשש כוחה של חמה ונקרא 'יום תבר מגל' ואותו יום היו שמחים שהשלימו מצווה גדולה כזאת, ומכאן ואילך מי שמוסיף מהלילה על היום לשנות יוסיף ימים, ושלא מוסיף יסיף שימות בחצי ימיו.

דף קכ"א - ע"ב

שבעה קפלו וסיבבו את כל העולם (ולסובר חנוך זה מטטרון שניים קיפלו את כל העולם) [ושימשו זה את זה. אדם, מתושלח, שם, יעקב, עמרם, אחיה השילוני, ואליהו עדיין קיים.

גזירת מרגלים לא נגזרה על שבט לוי שנאמר 'במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכל מספרכם מבן עשרים שנה ומעלה' ודרש רב המנונא מי שפקודיו מבן עשרים שנה, יצא שבט לוי שפקודיו מבן שלושים שנה לעבודה.

יאיר ומכיר בני מנשה נולדו בימי יעקב ולא מתו עד שנכנסו ישראל לארץ שנאמר 'ויכו מהם אנשי העי כשלשים וששה איש' **ולר' יהודה:** היינו ל"ו ממש, **ולרבי נחמיה:** זה יאיר בן מנשה ששקול כרובה של סנהדרין שהם ל"ו, וטעם שלא מתו במדבר כרב אחא בר יעקב שלא נגזרה גזירה לא על פחות מבן עשרים ולא על יותר מבן שישים שנאמר 'מבן עשרים שנה ומעלה' ולומדים 'ומעלה' 'ומעלה' מערכין שיותר מששים כפחות מעשרים.

אחיה השילוני ראה את עמרם והתנבא בימי ירבעם, וטעם שלא מת או משום שהיה לוי, ואם היה ישראל משום שהיה בן ס"א בצאתו ממצרים.

בבא בתרא דף קכ"ב. יום ו' פרשת בראשית - כ"ג תשרי תשפ"ה

לזכות אלטער בנימין ביינוש בן רבקה פייגה הי"ו

דף קכ"ב - ע"א

ארץ ישראל נחלקה לי"ב חלקים בשווה ומחלק כל שבט לפי אנשיו, שנאמר 'בין רב למעט' והיינו בין שיש לו מרובים ובין שיש לו מועטים.

קו הסיכומים לשמיעת סיכום יומי על הדף היומי בגמרא והלכה 079-9379634

מי שהיה לו נחלה קרוב לירושלים צריך להעלות מעות למי שהיה גורלו רחוק מירושלים (שהרחוק גרוע הוא שהוא רחוק מבית המקדש וקרוב לארץ העמים), שכתוב 'בין רב למעט', **לרבי אליעזר:** יכול להעלות מעות, **לרבי יהושע:** בקרקע דווקא.

ארץ ישראל נחלקה בגורל שנאמר 'אך בגורל', ונחלקה באורים ותומים שנאמר 'על פי הגורל' שהאורים ותומים היה מכוון ברוח הקודש וכך עלה הגורל.

לא כחלוקת העולם הזה חלוקת העולם הבא, העולם הזה יש לו לאדם שדה לבן אין לו שדה פרדס וכן להיפך, לעולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק שנאמר 'שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד', והקב"ה מחלק להם בעצמו שנאמר 'ואלה מחלקותם נאם ה'.

עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים, וחלק השלושה עשר למלך המשיח שנאמר 'והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל', ונאמר 'והנותר לנשיא מזה ומזה לתרומת הקדש ולאחוזת העיר' שנוטל נחלה לעצמו.

דף קכ"ב - ע"ב

'אך בגורל' יצאו יהושע וכלב שלא נטלו בגורל אלא על פי השם, יהושע שנאמר 'על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים', כלב שנאמר 'ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה' וגו' שקיבל הכפרים ושדות שמסביב להעיר שנאמר 'ואת שדה העיר ואת חצריה נתנו לכלב בן יפונה באחוזתו', והעיר עצמה עיר מקלט.

תמנת סרח נקראת במקום אחר תמנת חרס, **לר' אלעזר:** שבתחילה פרותיה כחרס (יבשים ורעים בלי שומן) **ולבסוף** פירותיה מסריחים (מרוב שומן ומעלה היא), **ליש אומרים:** בתחילה מסריחים (שלא היו משתמרים) **ולבסוף כחרס** (ששמנים במידה שיכולים להתקיים הרבה).

משנה. הבן והבת (אם אין בן) **שווים בנכסי האם ובנכסי האב,** חוץ משני דברים שיש חילוק ביניהם, שהבן (ולא הבת שנאמר 'וילדו לו בנים') נוטל פי שנים בנכסי האב ולא בנכסי האם, ושאין הבת ניזונות בתנאי כתובה אלא מנכסי האב ולא מנכסי האם, (פירוש מר בר רב אשי במשנה).

בן ובת שווים ליטול בראוי כבמוחזק, וליטול חלק בכורת אביהם, (ואם אמר על בן מבניו או בת מבנותיו יירש כל נכסי דבריו קיימים לרבי יוחנן בן ברוקה).

בבא בתרא דף קכ"ג. יום שב"ק פרשת בראשית י כ"ד תשרי תשפ"ה

דף קכ"ג - ע"א

הבכור נוטל פי שניים כנגד אח אחד, ולא פי שניים בכל הנכסים, שנאמר 'והיה ביום הנחילו את בניו', ופסוק מיותר הוא ודורשים מזה שריבתה התורה נחלה אצל האחים שלא יטול פי שניים בכל הנכסים, ולרבי יוחנן בן ברוקה שהפסוק לדרשה אחרת, לומדים ממה שנאמר 'ובני ראובן בכור ישראל וגו' נתנה בכורתו לבני יוסף וגו' ולא להתיחש לבכורה', ואם לא לומדים בכורה לומדים ממה שכתוב 'והבכורה ליוסף', מה בכורה האמורה ליוסף פי שניים כאחד כמו שנאמר 'ואני נתתי לכם שכם אחד על אחיך' ועל זה אמר 'אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי' והיינו כשני שבטים אף בכורה האמורה לדורות פי שניים כאחד.

'ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי' 'חרבי' זו תפלה, 'קשתי' זו בקשה שהתפלל יעקב על בניו, וזכה לקנות הבכורה מעשיו בתפילתו.

יעקב נתן ליוסף יותר מאחיו גם בממון גם בברכות שבירכו יותר מכולם כגון וידגו לרוב וגו', משל לבעל הבית שגידל יתום בתוך ביתו לימים העשיר אותו יתום ואמר אהניהו לבעל הבית מנכסי.

ראויה היה בכורה לצאת מרחל שנאמר 'אלה תולדות יעקב יוסף' אלא שקדמתה לאה ברחמים [שכתוב 'ועיני לאה רכות' ואי אפשר לפרש רכות ממש שאפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב וכל שכן לא בגנות צדיקים, **ולר' אלעזר:** פירושה שמתנותיה ארוכות בכהונה ולויה ומלכות, **ולרב:** רכות ממש שבכתה שלא תיפול בחלק עשיו הגדול שהוא איש רע, ועל זה נאמר 'וירא ה' כי שנואה לאה' ששנוא מעשה עשיו בפניה ולכן 'ויפתח את רחמה'] ומתוך צניעות שהיה בה ברחל [שמסרה סימנים שמסר לה יעקב ללאה שנאמר 'ויהי בבקר והנה היא לאה' ועד עכשיו לא ידע שהיא לאה] החזיר לה הקדוש ברוך הוא.

דף קכ"ג - ע"ב

בכלל ישראל בבואם למצרים נאמר שהיו שבעים ובפרט נמצא ס"ט, ובתחילה השיב ר' חייא בר אבא לאבא חליפא קרויא שתאומה היה עם דינה שנאמר 'ואת דינה בתו', והקשה לו אם כך היה גם תאומה עם בנימין שנאמר 'את בנימין אחיו בן אמו' והשיבו כמו שאמר ר' חמא בר חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה לבין החומות שנאמר 'אשר ילדה אותה ללוי במצרים'.

'ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני' וגו' שראה יעקב אבינו שאין זרעו של עשיו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף שנאמר 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש'. ומלחמת דוד בעמלק שנאמר 'ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם' היה עם בני מנשה כמו שכתוב 'בלכתו אל ציקלג נפלו עליו ממנשה וגו' ראשי האלפים אשר למנשה'. ומה שנאמר 'ומהם מן בני שמעון הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות וגו' ויכו את שארית הפלטה לעמלק' וגו', היו שם בני ישעי ממשפחת מנשה.

אין הבכור נוטל פי שניים בזרוע לחיים וקיבה שלא באו לידי אביו בחייו שראוי הוא, אבל במכירי כהונה שמזכים לו זיכוי גמור במתנות בהמותיהם מייד שנשחט קודם שהופרש, אם נשחט בחיי אביו, נוטל פי שניים, שסובר מתנות שלא הורמו כמו שהורמו.

בהמות מוקדשים מחיים, קדשי קדשים, אין הבכור נוטל בה שהם 'קדשי ה' ויש בהם מעילה עד שישחטו, **קדשים קלים** שאינם מיוחדים לה', **לרבנן:** אינו ממונו שקדושים הם ואינו בכלל 'בכל אשר ימצא לו', **לרבי יוסי הגלילי:** ממון בעלים הוא שנאמר 'ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו' וגו' והיינו שלמים שאימורים להשם ובשר לבעלים, ובכור נוטל בה, לאחר שחיטה לכולי עלמא לא שמשולחן גבוה זכו.

בבא בתרא דף קכ"ד. יום א' פרשת נח י כ"ה תשרי תשפ"ה

דף קכ"ד - ע"א

שבח שהשביחו יתומים לאחר מיתת אביהם (כגון בנו בתים או נטעו כרמים או פרה שצריכה מזונות וחורשים ועובדים בה) אין הבכור נוטל בה פי שניים.

השביחו נכסים שבח ממילא, כגון שהניח להם פרה רועה באפר שאינה צריכה מזונות או שהיתה מוחכרת ומושכרת לאחרים (אף על גב שעובדים בה, מכל מקום אין היתומים טורחים בהם) **וילדה,**

לרבי: בכור נוטל בה שנאמר 'פי שניים' מקיש חלק בכורה לחלק פשוט שנוטל גם במה שלא הגיע לידי אביו (בשבח ממילא), **לרבנן:** אין בכור נוטל בה שנאמר 'לתת לו פי שניים' שקראו מתנה, ומתנה אינו יכול לתת עד שלא בא לידו, ומפסוק 'פי שניים' דורשים שצריך לתת לו שני החלקים במקום אחד, (ולרבי לומדים זה מהיקש).

אמר הבכור איני נוטל פי שניים כדי שלא יצטרך לתת לבעל חוב רשאי, שנאמר 'לתת לו' שהוא כמתנה שאי אפשר לכופו לקחת פי שניים שיגבה ממנו בעל חובו.

דקל שנתעבה, או שדה ואסיק שרטון והתייפה בכך, בכור נוטל בה פי שניים שעדיין שמו עליו, אבל שחת ונעשה שבלים, ודקל שהפריח פירות ונעשה תמרים, **לרבנן:** אין בכור נוטל בה פי שניים שנשתנה שמם, **לרבי:** נוטל שהוא שבח ממילא.

דף קכ"ד - ע"ב

במחלוקת רבי ורבנן - לרבה בר חנה אמר ר' חייא: עשה הדיין כדברי רבי עשה, כדברי חכמים עשה שמסתפק אם הלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו או אפילו מחבריו, **לרב נחמן אמר רב:** אסור לעשות כרבי שסובר הלכה כרבי מחבירו ולא מחבריו והוא טועה בדבר משנה שאם עשה חוזר, **לרב נחמן:** עצמו מותר לעשות כרבי שסובר הלכה כרבי גם מחבריו, **'להלכה'** פסק רבא שמטין את הדין כדברי חכמים לכתחילה ואם עשה כרבי עשוי.

ירשו שטר חוב, לרב יהודה אמר שמואל: לרבי - בכור נוטל פי שניים שכיון שיש להם שטר הוא כשבח ממילא, לרבנן - אינו נוטל ששטר נייר בעלמא הוא, **ושלחו מארץ ישראל וכן סובר אמימר:** שלרבי - נוטל במלוה ובריבית (במלוה של עכו"ם), ולרבנן - נוטל במלוה שנקיטת שטר הוא כמשכון במקום מעות והוא מוחזק, אבל לא בריבית שהוא ראוי שלא בא לאביו מעולם.

בבא בתרא דף קכ"ה. יום ב' פרשת נח י כ"ו תשרי תשפ"ה

דף קכ"ה - ע"א

מלוה אליבא דרבנן. (שנתבאר לעיל קכ"ד) **לרב יהודה אמר שמואל:** אין בכור נוטל בה פי שניים וקל וחומר הוא משבח שיש ברשותו שלא נוטל לרבנן. **לבני ארץ ישראל:** נוטל שנקיטת שטר הוא כנקיטת משכון והוא מוחזק.

לרבה ורב נחמן: הלכה כרב יהודה אמר שמואל ואין בכור נוטל בין שגבו קרקע בין שגבו מעות, שהרי לא קרקע זה ולא מעות אלו הניח אביהם, [וכן אמר רבה לגבי ההיא סבתא שבת בן בנה היתה ראויה ליורשה ומתה הסבתא ותבע הבעל ירושת הזקינה ופסקו בני ארץ ישראל שאין הבעל נוטל כיון שראוי לאשתו ולא מוחזק, ואמר רבה שמסתבר טעמם שהרי אם מכרה הזקינה הנכסים בחיי הבת המכירה קיימת, והכי נמי מלוה שיכול הלוה לסלק המלוה במעות או בקרקע אחרת הוא ראוי ואין בכור נוטל בה פי שניים].

לשיטת בני ארץ ישראל שבכור נוטל במלוה: לרבה - גבו קרקע יש לו שנחשב מוחזק יותר כיון שנשתעבד לו בחייו אף על גב שיכול לסלק (ואינו כבת בנכסי סבתא שאין שיעבוד אליה), אבל גבו מעות שלא השתעבדו לו ראוי הוא. **לרב נחמן** - גבו מעות יש לו, גבו קרקע אין לו, כדי שלא יקשה מבני מערבא עצמם שאמרו לגבי ההיא סבתא שאין בעל נוטל שהוא ראוי ופירש רבה משום שיכולה למכור, ואם כן הכי נמי במלוה הקרקע ראוי הוא ולא מוחזק הגם שנשתעבד לו.

יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם, לרב נחמן אמר רבה בר אבוה: בעל חוב אחר חוזר וגובה מהם, **לאביי:** משום שהקרקע משועבד הוא ברשות המלוה והוא כגבה מחיים, ולכן הקשה על רב נחמן שאמר כאן שראוי הוא, **לרבא:** שהלכה כמותו שיעבוד הוא של מלוה רק משעת גבייה כיון שיכול לסלק בכסף, וטעם של דרב נחמן משום שהלוה הראשון משועבד למלוה השני משעיבוד רבי נתן.

דף קכ"ה - ע"ב

אמר נכסי לזקנתי ואחרי מותה ליורשי ולא ליורשה והיה לו בת ומתה בחיי בעלה וזקנתה ומתה הזקינה ותבע בעל לרשת זכות אשתו, **לרב הונא:** בעל נוטל, כמו שפירש ר' אלעזר שסובר רב הונא שכל האומר אחריך לפלוני כאומר מעכשיו, שהוא כאומר הגוף יהא לבתי אלא שזקנתי תאכל פירות בחייה ואחר כך תיקח בתי או הבא מכוחה, והוא מוחזק. **לרב ענן:** יורשי הזקינה נוטלים ובעל אינו נוטל, שמה שאמר ואחריו ליורשיי הוא אם בתו קיימת או אחיו או אביו שבאים מכוחו, ולא ליורשי יורשיו כגון בעל בתו או בן בתו שבאים מכח בתו. **לבני מערבא:** בן בתו נוטל שבת וכל יוצאי יריכה קודמים לכל יורשי האיש, אבל בעל אינו נוטל שהוא ראוי ולא מוחזק ביד האשה ואינו כאומר מעכשיו ולאחר מיתה, ופירש רבה הטעם, שהרי אם מכרה הזקינה בחייה מכירתה מכירה ואין הבת נוטלת כלום.

להלכה, אין הבעל נוטל בראוי כגון לרשת אשתו בנחלה שנפלה לה לאחר מיתתה אבל שבח ממילא בוודאי נוטל, ואם אמר שנותן לבתו מהיום ולאחר מיתה, בעל יורשה. ואין הבכור נוטל בראוי גם בשבח ממילא בדברים שהשתנה שמם בשבח ששיבחו לאחר מיתה [ואם מת הבכור בחיי אביו בני הבכור יורשים חלק הבכורה], ואין הבכור נוטל פי שנים במלוה בין שגבו קרקע בין שגבו מעות, ואם תפס משכון בכור נוטל שבעל חוב קונה משכון, ומלוה שלוה הבכור מאביו חולקים בחלק הבכורה מספק אם אומרים שהבכור מקנה נכסיו לאביו לגמרי כדי שיטול פי שניים, או שלא שנא משאר מלוה.

בבא בתרא דף קכ"ו. יום ג' פרשת נח י כ"ז תשרי תשפ"ה

לעילוי נשמת הגה"ח רבי יהושע גרינוואלד זצ"ל בן הרה"ח דוד אליהו זצ"ל
נלב"ע כ"ז תשרי תשע"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

דף קכ"ו - ע"א

בכור שמיחה ואמר אל תשביחו חלקי אלא נחלוק מיד והם לא חילקו והשביחו הנכסים, נוטל הבכור פי שנים גם במה שהשביחו (כרב הונא אמר רב אסי), שזכה בחלק הבכורה משעה שחפץ לזכות בו ושלו השביח. ופירש רבה שהיינו כגון ענבים ובצר זיתים ומסק, שהוא כמו גדל פרה והוקירה שמשלם כמות שהיא הואיל ולא נשתנה, אבל אם דרכו שהשתנה מענבים ליין אין בכור נוטל רק כשעת הגזילה שקנו בשינוי, והוסיף **רב יוסף** (כפירוש רב עוקבא בר חמא על דברי רב יהודה אמר שמואל) שאם פיחת היין שנשפך או נתקלקל ואינו שווה כדמי הענבים נוטל כדמים שהיו שווה הענבים כשעת הגזילה.

בכור שנטל חלק באחת השדות כפשוט ויתר על חלק בכורה, **לרב פפא בשם רבא:** ויתר רק באותה שדה שסובר אין לבכור קודם חלוקה ועל כן רק במה שמחל מחל, והשאר הוא דבר שלא בא לעולם שאינו יכול להקנות, **לרב פפי בשם רבא:** ויתר בכל הנכסים שסובר יש לבכור קודם חלוקה ואם מחל בזה מחל בהכל.

בכור שמכר לפני החלוקה חלקו וחלק אחיו, **לרבא**: שלא עשה ולא כלום, **לרב פפי**: בחלק הבכורה המכירה קיימת שיש לבכור קודם חלוקה, **לרב פפא**: גם בזה לא עשה כלום שאין לבכור קודם חלוקה. **'להלכה'** יש לבכור קודם חלוקה, ולרב אשי אפילו חילק בפלפל עם אחיו בשווה ויתר בכל הנכסים כולם.

דף קכ"ו - ע"ב

משנה. האומר איש פלוני בני שהוא בכור לא יטול פי שניים, או איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה, ואם חילק נכסיו בצוואת שכיב מרע בלשון מתנה וריבה לאחד או השווה הבכור כאחיו דבריו קיימים, [שרק במה שנשאר מנכסיו לרשת נוטל בה בכור פי שניים], אבל אמר בלשון ירושה לא אמר כלום, ואם כתב לשון מתנה בתחילה או באמצע או בסוף דבריו קיימים.

האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה, **לר' מאיר**: מקודשת והתנאי בטל שמתנה על מה שכתוב בתורה, **לר' יהודה**: בשאר וכסות שהם דבר שבממון תנאו קיים שבהנאה זו שמתקדשת נתרצית למחול, אבל בכור ששתק לא מחל שאיזה הנאה יש לו.

אמר איש פלוני בני בכורי הוא (ואינו מוחזק לנו שאינו בכור) נוטל פי שנים. **פלוני בני בכור הוא** אינו נוטל פי שנים שמא הוא בכור מאם שהוא בכור רק לכהן.

עדים ששמעו שאביו קורא לו בכור שוטה, לרבה בר בר חנה אין נוטל, שבכור מאם נקרא בכור שוטה.

עדים ששמעו שכשבאו החוששים בעיניהם אמר האב לכו לבני שכחת שבכור הוא ורוקו מרפא, פסק רבי חנינא שנוטל, שבכור מאם אין רוקו מרפא.

בבא בתרא דף קכ"ז. יום ד' פרשת נח - כ"ח תשרי תשפ"ה

דף קכ"ז - ע"א

דיני בכור,

בכור שנולד טומטום שלא ניכר בו זכרות ונקבות ונקרע ונמצא זכר (וכל שכן אנדרוגינוס שאין הספק עתיד להיוודע):

לרבי אמי: (וכן מוכח מברייתא) אינו נוטל פי שניים שנאמר 'והיה הבן הבכור לשניאה' עד שיהא בן משעת הויה.

לרב נחמן בר יצחק: גם אינו נידון כבן סורר ומורה שנאמר 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה' שיהא בן משעת הויה.

לאמימר: אף אינו ממעט חלק בכורה [כגון אם הם שלשה בנים בכור ופשוט וטומטום והניח אביהם ט' מנה חולקים הנכסים לשלשה כאילו אין כאן רק בכור (ב' חלקים) ופשוט (חלק א') ונוטל הבכור חלק בכורה שלשה מנה ואח"כ חולקים חלק הפשיטות (ו') לג' (שניים לכל אח) ונוטל הבכור חמשה] שנאמר 'וילדו לו בנים' שיהא בן בשעת לידה.

לרב שיזבי: אינו נימול לשמונה בשבת שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' וביום השמיני ימול' שיהא זכר משעת לידה.

לרב שרביא: אף אין אמו טמאה בטומאת לידה שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים' עד שיהא זכר משעת לידה וכן לטומאת נקיבה, ודבריו הוקשו מברייתא שנאמר שמפלת טומטום ואנדרוגינוס יושבת כזכר (ימי טוהר ל"ג יום אחר ז' ימים ואח"כ טמאה נדה) וכנקיבה (י"ד ימים הראשונים טמאה אפילו בלי דם), ולרב שיזבי יש לומר שהתנא מסתפק ליה אם דורשים מפסוק 'וילדה זכר' שיהא זכר משעת לידה ולכן החמירו בין למילה בין לטומאה, ולפי זה היה צריך לומר שתשב לזכר ולנקיבה וגם לנידה שמספק שמא אין לה טומאת לידה, הרי יש לטמאותה טומאת נדה מיד לאחר שבועיים של ספק טומאת נקיבה (ואם תראה ביום ל"ד ואח"כ ביום מ"א מסתפק שמא יום ל"ד היו מימי טוהר של זכר ויום מ"א הוא ראייה ראשונה של נידה ולא טובלת עד מ"ח).

נשים שילדו ב' זכרים ולא ידוע איזה קדם, לרבא: בהוי אמינא כותבים הרשאה זה לזה ואחד מהם תובע פי שניים או בשביל עצמו או בשביל אחיו שנתן לו חלקו, **לר' יגאי ורבא למסקנא:** אם הוכרו ולבסוף התערבו כותבים הרשאה, ואם לא הוכרו אין כותבים הרשאה, וזה כוונת הברייתא 'בכור' ולא ספק שיהא בכור משעת הויה ולא ספק.

דף קכ"ז - ע"ב

היו מוחזקים באחד שהוא בכור ואמר אביו על אחר שהוא בכור, לרבי יהודה: נאמן שנאמר 'יכיר' יכירנו לאחרים, **לחכמים:** אינו נאמן, ושמואל מסתפק כרבי יהודה או כרבנן ולכן אמר שכותבים הרשאה זה לזה.

אם אין מוחזקים מי הבכור, אם לא נפלו לו נכסים לאחר כך נאמן האב על נכסים שהיה לו בשעה שאמר כך לכולי עלמא, מיגו שאם היה רוצה יכול ליתן לו במתנה פי שנים, ואם נפלו נכסים לאחר כך שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ולא היה יכול ליתן במתנה נכסים אלו לומדים מ'יכיר' שנאמן, ולרבי מאיר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם צריך הפסוק בנפלו לו נכסים כשהוא גוסס שאינו יכול להקנות.

אמר על בנו שהוא בן גרושה או שן חלוצה תלוי במחלוקת רבי יהודה ורבנן.

אמר בני וחזר ואמר עבדי נאמן שאין דרך לקרוא לעבד בן גם לחבב. **אמר עבדי וחזר ואמר בני** נאמן שכוונתו שמשמש לו כעבד, ואם קראו עבד ששוה מאה זוז וחזר ואמר בני אינו נאמן שאין קוראים כך רק לעבד. ובבית המכס הדין להיפך שהדרך לקרוא לעבד בן להבריח מהמכס, אבל לבן אינו קורא עבד.

בבא בתרא דף קכ"ח. יום ה' פרשת נח - כ"ט תשרי תשפ"ה

דף קכ"ח - ע"א

אמר הנתבע לתובע נאמן עלי אבא, נאמן עלי אביך, נאמנים עלי שלשה רועי בקר להיות דיינים שאם יחייבוני אתן לך [לפירוש ר' אבא], **לרבי מאיר:** יכול לחזור בו שהם דברים בעלמא בלי קנין, **לחכמים:** אינו יכול לחזור בו כיון שקיבל עליו, [ואם אמר התובע שאם יפטרוך מחול לך לכולי עלמא אינו יכול לחזור בו] וכן אמר ר' אבא באומר לחבירו עבדי גנבת והוא אומר לא גנבתי רק אתה מכרתו לי או אתה נתתה לי במתנה (והחזיק ג' שנים או קטן בעריסה או שלא ראו העדים העבד בביתו) רצונך השבע וטול, שאף על פי שהמחזיק פטור משבועה ואינו יכול התובע להוציא בשבועה, כיון שקיבל עליו ונשבע אינו יכול לחזור בו, כחכמים.

לוה שמת, לר' אבא: גובים מהעבדים, לרב נחמן: אין גובים, ולקמן (ע"ב) מתרצים שר' אבא גם אמר שאין גובים.

שלישי בשני כגון בן חנוך בן ראובן שהוא שלישי לראובן להעיד בימואל בן שמעון ששני הוא, **לר' אבא:** כשר ויש הסובר במסכת סנהדרין שפסול) והוסיף **רבא** שכשר גם שלישי בראשון כגון בן חנוך בן ראובן מעיד לשמעון, **ולמר בר רב אשי** אפילו הבן לאבי אביו כגון בן חנוך לראובן ואין הלכה כמותו ובני בנים עד אלף דורות אינם מעידים לאבותיהם שבן ירך אביו הוא.

היה יודע אדם לחבירו בעדות קרקע עד היכן היא שלו עד שלא נסתמא ונסתמא, לר' אבא: פסול, וכן תניא בברייתא, שאם היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו, פקח ונתחרש, פיתח ונסתמא, שפוי ונשתטה, פסול [ובזה הופרכו דברי שמואל ורב ששת ורב פפא שהכשירו עדות סומא כל אחד כדינו].

היה יודע בעדות קודם שנעשה חתנו ונעשה חתנו ומתה בתו, פיקח ונתחרש וחזר ונתפקח, פיתח ונסתמא וחזר ונתפתח, שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה, כשר, שכל שתחילתו וסופו בכשרות כשר.

דף קכ"ח - ע"ב

האומר על תינוק בין הבנים בכור הוא ומוחזק לנו באחר שהוא בכור, **לר' יהודה:** נאמן, וכן פסק ר' אבא, **לחכמים:** אינו נאמן וכן פסק ר' יוחנן [ואם לא אמר האב כלום הולכים אחרי חזקה], **'הלכה'** כר' אבא.

האומר תיטול אשתי כאחד הבנים, לר' אבא נוטלת כאחד מן הבנים, ופירש רבא שהיינו בנכסי עכשיו, והבנים שיהיו בשעת חלוקה.

המוציא שטר חוב על חבירו מלוה אומר לא נפרעתי כלום ולוה אומר פרעתי מחצה והעדים מעידים אח"כ שפרע כולו, נשבע שבועת מודה במקצת והמלווה גובה מחצה מנכסי בני חורין, ולא ממשועבדים שהלקוחות יאמרו שסומכים על העדים, וגם לרבי עקיבא שאמר בשטר שכתוב בו סלעים והודה ג' מתוך ה' שפטור משבועה שהוא משיב אבידה, כאן שיש עדים אומרים שהיה ירא שלא יבואו לסייע למלוה ולכן הודה מחצה, ולמר בר רב אשי גם לר' שמעון בן אלעזר שמחייב שם שבועה כאן שיש עדים המסייעים לו משיב אבידה הוא ופטור, ולא חוששים לדבריו.

בבא בתרא דף קכ"ט. יום ו' פרשת נח ר"ח - ל' תשרי תשפ"ה

דף קכ"ט - ע"א

אדם שנתן נכסיו מתנה, אם אמר לשון מתנה ביחד לשון ירושה בתחילה או באמצע או בסוף, **בתחילה,** תינתן שדה פלונית לפלוני ויירשה, **בסוף,** יירשה ותינתן לו, **באמצע,** יירשה ותינתן לו ויירשה,

באדם אחד ושדה אחת דבריו קיימים שבאותה שדה יש לשון מתנה עם לשון ירושה.

באדם אחד ושתי שדות (יירש ראובן שדה שבמזרח ותינתן לראובן שדה שבמערב) או שדה אחת ושני בני אדם (ראובן יירש חצי שדה ותינתן חציה לשמעון), **לרב דימי אמר רבי יוחנן ולרב המנונא:** רק ההוא שאמר לו לשון מתנה קנה, **לר' אלעזר ולרבין לשיטת רבי יוחנן, ולרב נחמן ורב ששת:** שניהם קנו שבדיבור אחד נתן לשניהם ולשון מתנה לשניהם.

בשני בני אדם ושני שדות,לרב דימי אמר רבי יוחנן ולר' אלעזר ולרב המנונא ורב נחמן: לא קנה שהם אנשים מוחלקים ושדות מוחלקים, **לרבין לשיטת רבי יוחנן ולרב ששת:** קנה, **לריש לקיש:** לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להם במתנה ויירשום, שכמו שירושה נאמר לשניהם שיאמר ירושה בתחילה ובסוף כן לשון מתנה נאמר על שניהם.

דף קכ"ט - ע"ב

האומר תנו שקל לבני בכל שבוע וראוי לתת סלע נותנים להם סלע שלא אמר שקל אלא שלא יתנו יותר מכדי הצורך, ואם אמר אל תתנו להם רק שקל אין נותנים להם רק שקל [ואין הלכה כן, אף שהלכה כרבי מאיר שמצווה לקיים דברי המת, שכאן לזרזם אמר כן], ואם אמר אם מתו יירשו אחרים תחתיהם ולא בני בניו, בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנים להם רק שקל שגילה דעתו שנוח לו בצמצום כדי שישאיר לאחרים, ומה שדבריו קיימים שהאחרים יורשים הגם שאמר לשון ירושה, או כרב ששת שאפילו בשתי שדות ושני בני אדם ואמר באחד לשון מתנה מועיל לשניהם וכאן אמר תנו שקל לבני, או כר' יוחנן בן ברוקה שאם אמר על בן בין הבנים יירש כל נכסי דבריו קיימים וכאן מדובר בראוי ליורשו.

האומר נכסי [נתונים] לך ואחריך יירש פלוני ואחרי אחריך יירש פלוני, מת ראשון קנה שני, מת שני קנה שלישי, ואם מת שני בחיי ראשון, חוזרים נכסים ליורשי ראשון שלא נתן לשלישי אלא מכח שני, ומזה שדבריו קיימים הגם שאמר לשון ירושה לשני ושלישי מוכח כרבין אליבא דרבי יוחנן ורב ששת דשתי שדות ושני בני אדם מהניא לשון מתנה לכולם, והוקשו ר' אלעזר ורב דימי א"ר יוחנן. ודברי ריש לקיש (לעיל ע"א) מיירי לאחר כדי דיבור, אבל תוך כדי דיבור מהני לשון מתנה גם לשני, והלכה כמותו.

תוך כדי דיבור הוא כדי שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי.

תוך כדי דיבור כדיבור דמי (ואם יכולים לתפוס שניהם תופסים שניהם, ואם רק האחד יכולים לתפוס יתפוס האחד) חוץ מעבודה זרה משום חומרת עבודה זרה וקידושין משום לעז ממזרות אם תינשא בלי גט.

ברכת מזל טוב נאמנה עבור אחינו היקר
המתמסר בלב לב ונפש בעצה ובמעש עבור
סיכומי הדף היומי 'מחודדים' מידי חודש בחודשו
הרה"ח **ישראל רוזנבוים** הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבת
יהי רצון שירוה ממנה רוב נחת ולסייעתא דשמיא
והרחבת הדעת בכל צעד ושעל

© כל הזכויות שמורות

רח' עמוס 5 י-ם ' Email - sikumhadaf12@gmail.com ' בכל ענייני הגיליון 052-7111-235